

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора Герелюка Віталія Івановича на дисертаційну роботу Басістої Анастасії Степанівни на тему: «Удосконалення методів діагностики та лікування захворювань тканин пародонта у хворих на хронічний тонзиліт», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія», виконану при Буковинському державному медичному університеті, МОЗ України

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Питання взаємовпливу патології пародонту та хронічного тонзиліту у зв'язку з топографічною близькістю цих анатомічних утворень, особливостями будови та функціонування є актуальним, з боку подальшого вивчення етіопатогенетичних механізмів виникнення, перебігу, корекції, так і з загально-медичного та біологічного значення.

Проблема поліморбідності, наявність супутніх захворювань є важливим питанням теоретичної та практичної медицини. Розвиток супутньої патології вказує на можливі спільні етіологічні фактори або спільні риси патогенезу захворювань, зокрема генетично та онтогенетично зумовлені.

Ураження систем та окремих органів, анатомічних ділянок має безумовно взаємовплив та взаємодію в процесі виникнення та розвитку. Коморбідність впливає на якість життя пацієнтів, змінює перебіг основного захворювання, частково змінює симптоматику та зумовлює пошук нових методів діагностики та лікування.

Ще важливим аспектом роботи є вплив лікування супутньої патології та основного захворювання, що передбачає раціональне, індивідуалізоване використання лікувальних заходів для досягнення максимальної ефективності при мінімумі побічних ефектів на організм пацієнта, що обґрунтовує актуальність роботи, мети й поставлених завдань, її практичне та теоретичне значення.

Таким чином, особливого значення набуває діагностика захворювань тканин пародонта на фоні хронічного тонзиліту та розробка дієвих терапевтичних і профілактичних заходів, що дозволить підвищити ефективність їх лікування, попередити прогресування і розвиток ускладнень.

Дисертаційна робота є фрагментом комплексних науково-дослідних робіт кафедри терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету «Розробка методів діагностики, терапевтичного лікування та реабілітації стоматологічних хворих» (завершена, № державної реєстрації 0115U002765, термін виконання 2015-2019 рр.) і «Обґрунтування та впровадження нових методів діагностики, лікування, профілактики та реабілітації стоматологічних хворих» (перехідна, № держреєстрації 0120U102553, термін виконання 2020-2024рр.). Дисертантка є співвиконавцем окремих фрагментів цих робіт.

НАУКОВА НОВИЗНА І ПРАКТИЧНА ЗНАЧИМІСТЬ ПРОВЕДЕНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Уточнено та систематизовано наукові дані щодо поширеності та інтенсивності запальних і дистрофічно – запальних уражень тканин пародонта у дорослих осіб з супутнім хронічним тонзилітом. Доповнено дані, щодо мікробіоценозу ротової рідини аеробними і анаеробними культурами, уперше визначено колонізаційну резистентність СОПР в осіб із захворюваннями тканин пародонта на фоні хронічного тонзиліту. Уточнено та доповнено дані про зміни параметрів клітинного і гуморального імунітету, цитокінового профілю, білків гострої фази запалення у сироватці крові осіб при захворюваннях тканин пародонта з супутнім хронічним тонзилітом. Уперше визначено стан перекисного окиснення ліпідів та системи антиоксидантного захисту у сироватці крові осіб із захворюваннями тканин пародонта за умов хронічного тонзиліту. Науково обґрунтовано основні покази щодо лікування даної когорти пацієнтів, хворих на початкові та розвинуті форми дистрофічно – запальних уражень тканин пародонта, за допомогою патогенетично скерованої лікувальної схеми місцевої і загальної дії, з урахуванням клінічних проявів та лабораторних досліджень із позитивними віддаленими результатами.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблено та обґрунтовано для практичного впровадження новий метод комплексного лікування та профілактики генералізованого пародонтиту на фоні хронічного тонзиліту та апробовано лікувально-профілактичний комплекс, що включає гель «Jen Metro Helur», розчин для полоскання ротової порожнини «Целіста», таблетки «Ципролет А», льодяники зі смаком м'яти «Гантум Верде», полівітамінний комплекс «Активал Макс», зубну пасту «GUM Activital» і ополіскувач для ротової порожнини «Perio Aid Intensive Care». Запропонований комплекс прискорює клінічне одужання і сприяє стійкій стабілізації процесу в тканинах пародонта у пацієнтів із хронічним тонзилітом.

**СТУПІНЬ ОБґРУНТОВАНOSTІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ,
ВИСНОВКІВ ТА РЕКОМЕНДАЦІЙ, СФОРМУЛЬОВАНИХ У
ДИСЕРТАЦІЇ, ДОСТОВІРНІСТЬ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

Дисертаційна робота Басистої Анастасії Степанівни на тему: «Удосконалення методів діагностики та лікування захворювань тканин пародонта у хворих на хронічний тонзиліт» виконана на сучасному науковому рівні, достатньому клінічному та лабораторному матеріалі. Достовірність і обґрунтованість отриманих у дослідженні результатів забезпечується достатньою кількістю спостережень: клінічні спостереження проведені у 141 пацієнтів, 95 осіб без тонзиліту та 40 осіб контрольної групи. У дослідженні взяли участь 276 осіб. Для досягнення цієї мети автором окреслено 6 завдань, які чітко сформульовані. Для їх вирішення проведені клінічні методи – для оцінки стану тканин пародонта і ефективності запропонованого лікування; мікробіологічні – для визначення особливостей мікробіоценозу ротової рідини та колонізаційної резистентності СОПР; імунологічні – для вивчення зміни клітинного і гуморального імунітету, ступеня дисрегуляції цитокинової системи та вираженості загальної запальної реакції; біохімічні – для визначення стану перекисного окиснення ліпідів та антиоксидантної системи захисту; статистичні – для математичного обчислення отриманих результатів. Наукові положення, висновки та рекомендації сформульовані в дисертації на підставі аналізу

проведених досліджень, логічно обґрунтовані, об'єктивні та витікають з матеріалу наукової роботи.

Результати дослідження впроваджені у лікувальний процес закладів охорони здоров'я, а саме: стоматологічного відділення Навчально-лікувального центру "Університетська клініка" Буковинського державного медичного університету та ОКНП "Чернівецький обласний стоматологічний центр". Теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі на кафедрах терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету, Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, Івано-Франківського національного медичного університету, Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

ОЦІНКА ЗМІСТУ РОБОТИ ТА ЗАУВАЖЕННЯ

Дисертаційна робота викладена на 208 сторінках (134 сторінок основного тексту), складається з анотацій українською та англійською мовами, списку публікацій здобувача, вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, 3-х розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел (260 джерел, з них 129 латиницею) та додатків. Дисертація ілюстрована 37 таблицями, 7 рисунками.

У вступі автор на основі вивчення найважливіших джерел літератури останніх років обґрунтовує актуальність вивчення особливостей перебігу та лікування патології пародонту у пацієнтів з хронічним тонзилітом. Визначає об'єкт, предмет та методи дослідження, висвітлює наукову новизну й практичне значення отриманих результатів, особистий внесок у їх виконання, наводить дані про апробацію матеріалів роботи, публікації. Вступ викладено на восьми сторінках, зауважень немає.

У огляді літератури, викладеному на 26 сторінках, на підставі детального аналізу літературних джерел вітчизняних та іноземних авторів наведені дані аналізу сучасних уявлень про етіопатогенез, особливості перебігу та лікування

хронічного тонзиліту, роль мікробного фактору та цитокінової регуляції у розвитку захворювань тканин пародонту, обґрунтування антибактеріальної та бактеріальної терапії в комплексному лікуванні генералізованого пародонтиту.

Наведені дані літератури засвідчують обізнаність автора, та обґрунтовують актуальність, наукову новизну і наукове значення тематики та завдань дисертаційного дослідження.

У другому розділі «Матеріали та методи дослідження» на 20 сторінках, описано матеріали та методи дослідження, автор наводить загальну характеристику груп, клінічні методи, мікробіологічні, імунологічні, біохімічні та статистичні – для математичного обчислення отриманих результатів. Автор детально описує методики запропонованої схеми лікування та використані лікувально-профілактичні комплекси.

Третій розділ дисертаційної роботи «Результати обстеження хворих із захворюваннями тканин пародонта на фоні хронічного тонзиліту» викладений на 18 сторінках. В даному розділі вивчено особливості перебігу хронічного тонзиліту в осіб із захворюваннями тканин пародонта, клінічні особливості перебігу та індексна оцінка захворювань тканин пародонта в осіб із хронічним тонзилітом. Встановлено, що присутність хронічного тонзиліту та уражень тканин пародонта взаємообтяжують перебіг захворювань, що підкреслюється більш вираженою суб'єктивною і об'єктивною симптоматикою перебігу як хронічного тонзиліту так і дистрофічно-запальних захворювань тканин пародонта.

Четвертий розділ «Мікробіологічні, імунологічні та біохімічні показники у хворих із хронічним тонзилітом при захворюваннях тканин пародонта» дисертаційної роботи викладений на 30 сторінках. В ньому подано особливості мікробіоценозу ротової рідини та оцінка колонізаційної резистентності СОПР при захворюваннях тканин пародонта у хворих на хронічний тонзиліт. В основній групі виявлено дисбаланс мікробіологічного спектру ротової рідини, обумовлений зростанням аеробної і анаеробної мікрофлори, та порушення колонізаційної резистентності СОПР, що характеризувались більш вираженими негативними тенденціями, порівняно зі значеннями даних параметрів у осіб

групи порівняння. В розділі представлено зміни клітинного і гуморального імунітету, зміни цитокінового профілю і вмісту білків гострої фази запалення у сироватці крові осіб із захворюваннями тканин пародонта на тлі хронічного тонзиліту. Здобувачкою встановлено, що зі збільшенням форм важкості хронічного тонзиліту і ступеня перебігу запальних і дистрофічно-запальних процесів у тканинах пародонту збільшувалась гіперіндукція імунних процесів, тобто реакція організму таких хворих набувала гіперергічної, генералізованої відповіді. В підрозділі 4.4 подано дані що до стану перекисного окиснення ліпідів та антиоксидантної системи захисту у крові осіб із захворюваннями тканин пародонта на фоні хронічного тонзиліту. Результати дослідження вказують на посилений дисбаланс у системі ПОЛ/АОС у хворих I групи, у яких хронічний тонзиліт перебігає на тлі уражень пародонтального комплексу, та набуває більш виразних змін залежно від форми хронічного тонзиліту і ступеня важкості уражень тканин пародонта.

П'ятий розділ «Вплив розробленого лікувально-профілактичного комплексу на клінічні та лабораторні прояви генералізованого пародонтиту на тлі хронічного тонзиліту» викладено на 33 сторінках. В даному розділі вивчено клініко-лабораторну ефективність запропонованого комплексного лікування генералізованого пародонтиту початкового - I ступеня та окремо II ступеня у осіб із супутнім хронічним тонзилітом. Результати порівняльного аналізу клінічних симптомів та об'єктивної оцінки стану тканин пародонта та гігієни ротової порожнини, достовірно засвідчували ефективність та переваги розробленої нами лікувальної схеми курації пацієнтів із ГП початкового – II ступеня на фоні хронічного тонзиліту. Застосування цього комплексу дозволило скоротити кількість пацієнтів, котрі потребували пародонтологічного лікування, досягаючи при цьому кращих результатів та стабільнішої ремісії генералізованого пародонтиту. В цілому, розділ викладений послідовно, із логічним заключенням та містить великий об'єм цифрового матеріалу, що вдало поданий в таблицях.

Розділ «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» (10 сторінок) присвячений детальному аналізу та закономірному узагальненню отриманих автором результатів дослідження. У ньому розглянуто результати проведених

клінічних, мікробіологічних, імунологічних та біохімічних досліджень, проведено співставлення з літературними даними, визначено їх значення для теорії та практики клінічної пародонтології.

Висновки сформульовані відображають основні результати проведених досліджень.

ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ, ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Отримані результати вивчення поширеності та інтенсивності захворювань тканин пародонта у осіб з хронічним тонзилітом, можуть бути використані при плануванні стоматологічної допомоги в амбулаторно – стаціонарних умовах. Визначені мікробіологічні показники в ротовій рідині та імунологічно-біохімічні параметри в крові, можуть бути використані при діагностиці та оцінці ефективності лікувальних заходів під час курації захворювань тканин пародонта у осіб із хронічним тонзилітом. Розроблено та обґрунтовано для практичного впровадження новий метод комплексного лікування та профілактики генералізованого пародонтиту на фоні хронічного тонзиліту та апробовано лікувально-профілактичний комплекс, що прискорює клінічне одужання і сприяє стійкій стабілізації процесу в тканинах пародонта у пацієнтів із хронічним тонзилітом.

Основні наукові положення, результати і висновки наукових досліджень доповідалися та обговорювалися на науково – практичній конференції з міжнародною участю “Взаємоінтеграція теорії та практики в сучасній стоматології ” (16 – 17 травня 2019 року; Чернівці); міжнародній науково-практичній конференції “Today’s problems in medicine, pharmacy and dentistry” (17-18 грудня 2020 року; Арад, Румунія,); всеукраїнській науково-практичній конференції “ Сучасні перспективи розвитку стоматології через призму наукових досліджень молодих вчених ” (10-11 лютого 2021 року; Рівне); 90-й науково-практичній конференції студентів та молодих вчених із міжнародною участю “ Інновації в медицині та фармації ”(25-27 березня 2021року; Івано-Франківськ); 13-й міжнародній науково-практичній конференції “Environment and the condition of the oral cavity” (13 травня 2021 року; Люблін, Польща);

всеукраїнській міждисциплінарній науково-практичній конференції з міжнародною участю «УМСА – століття інноваційних напрямків та наукових досягнень (до 100-річчя заснування УМСА)» (8 жовтня 2021 року; Полтава).

Публікації. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 14 друкованих праць, у тому числі 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у закордонному науковому журналі, що цитується в наукометричній базі Web of Science, 10 публікацій у матеріалах наукових конференцій.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації). Слід зауважити, що згідно довідки комісії про проведення первинної експертизи на наявність плагіату Буковинського державного медичного університету унікальність текстових даних у поданій роботі становить 93,3%.

Суттєвих зауважень щодо оформлення та змісту дисертації немає. Дисертаційна робота написана грамотною літературною мовою. Текст роботи послідовний та логічний. Поряд із висловленими позитивними аспектами про дисертацію, слід вказати на недоліки чи дискусійні аспекти, які мають місце у тексті дисертації.

1. Можливо доцільно було б ілюструвати окремі розділи пародонтологічними картами, рентгенограмами, клінічними прикладами.

2. Частина цифрового матеріалу можна було подати у вигляді діаграм, що покращало б сприйняття та аналіз.

Проте висловлені недоліки не торкаються суті дисертаційного дослідження, вони носять рекомендаційний характер, можуть стати предметом для наукової дискусії та не зменшують наукової цінності даної роботи.

В плані дискусії пропоную дисертанту надати пояснення з деяких питань:

1. Чи враховувалось лікування супутньої патології та хронічного тонзиліту при обстеженні та лікуванні патології пародонту та яку класифікацію тонзиліту ви використовували?

2. Чи відрізнялось медикаментозне лікування для пацієнтів з початковим - I та II ступенем генералізованого пародонтиту і чому?

3. Як проводилась підготовка ротової порожнини до забору мікробіологічного матеріалу і чому для дослідження життєздатних облигатних анаеробів обрано ротову рідину та які особливості їх забору?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія» Басистої Анастасії Степанівни на тему: «Удосконалення методів діагностики та лікування захворювань тканин пародонта у хворих на хронічний тонзиліт», за актуальністю теми, обґрунтованістю та достовірністю отриманих результатів, їх науковою новизною і практичною значимістю, якістю оформлення та повнотою викладу відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти...», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. за № 44, а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Стоматологія».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри терапевтичної стоматології

Івано-Франківського національного

медичного університету

доктор медичних наук, професор

В. І. Герелюк

4.01.2024

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ	
ЗАСТУПНИК РЕКТОРА (НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ КАДРІВ)	
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ	
«04» січня 2024 р.	
Підпис	
Прізвище	Герелюк В.І.